T.C.
ORMAN BAKANLIĞI
ORMAN GENEL MÜDÜRLÜ
Orman Koruma ve Yangınla Mücadele Dairesi Başkanlığı

SAYI :B.18. 1 OGM 0 00 01.02/OY: 7 2
KONU :Orman Yangınları

ANKARA
05/03/2003

BÜTÜN TEŞKİLATA
Tamim No : 6302
Tasnif No : 1992

Ülke ormanlarının yangınlardan korunması, yangınlarla mücadele çalışmalarının daha başarılı duruma getirilmesi için gerek teşkilatımız mensupları, gerek diğer ilgililer tarafından aşağıdaki önlemlerin alınması ve titizlikle uygulamaya konulması uygun görülmüştür.

1-TAŞRA TEŞKİLATIMIZIN YAPACAĞI ÇALIŞMALAR:
1.1 Yangın Öncesi Alınacak tedbirler:

Yangın Eylem Planı Hazırlanması:
Orman Genel Müdürlüğünce Ülkemiz geneli için hazırlanan Eylem Planının, mahalli detayları ihtiva eden benzerleri, bütün bölge müdürlüklerimizce en geç Nisan ayı sonuna kadar hazırlanacak, bir örneği OGM Yangın Harekat Merkezine gönderilecektir.
Eylem Planında; Merkezce yapılan araç, ekip, iş makineleri, gözetleme ve haberleşme planlaması yanında, köy mükellef listeleri, lüzumlu tüm telefon numaraları, yedek malzeme durumları gibi her türlü ilave mahalli imkanlar yer alacaktır.

Hazırlık Toplantıları:
Orman Bölge Müdürlükleri ile Orman İşletme Müdürlüklerinde, Orman Bölge Müdürleri veya İşletme Müdürleri başkanlığında, Bakanlığımıza bağlı bütün birimlerin yöneticilerinin katılımı ile toplantılar düzenlenecek ve yapılacak çalışmalar planlanarak uygulamaya konulacaktır.

Yangın Nöbetleri:
Yangın Mevsimi olan **Haziran-Ekim** döneminde Orman Bölge Müdürlükleri ile İşletme Müdürlüklerinde devamlı yangın nöbetleri tutulacaktır. Bu nöbetlere Orman Bölge Müdürleri,Bölge Müdür Yardımcıları, Müstakil Müdürler, Koruma Şube Müdürleri, Başmühendisler, İşletme Müdür yardımcıları ve İşletme Şefleri dışındaki tüm Şube Müdürleri ile teknik elemanlar ve idari personel dahil edilecektir.
Nöbetler; "Yangın Nöbetçi Amiri", "Yangın Nöbetçi Memuru" ve "Yangın Nöbetçi Şoförü" şeklinde tutulacak, nöbet listeleri, Orman Bölge Müdürlükleri veya İşletme Müdürlükleri tarafından aylık olarak hazırlanacaktır. Bakanlığımızın tüm kuruluşları, nöbete katılacak personelin listesini, nöbet çizelgesi hazırlayacak olan birimlere göndereceklerdir.
Nöbetçi amirleri çıkan yangınların söndürülmesine ilişkin gelişmeleri düzenli olarak kaydedecek ve zamanında ilgili kişi ve kurumlara iletecektir.
Bölge müdürlüklerindeki nöbet hizmetleri; tüm personelin katılımına göre, düzenlenebileceği gibi, orman yangınları konusunda uzman personelin katılımını esas alacak şekilde de düzenlenebilecektir.
Nöbet listelerinde, 24 saat esasına göre, yangın nöbetlerinin nasıl tutulacağı, kimlerin gerektiğinde yangın amirliği yapacağı, kimlerin operasyon birimlerinde teknik elaman

olarak görev alacakları, nöbetçi memur ve nöbetçi şoförlerin bu hizmetleri hangi prensipler çerçevesinde yürütecekleri belirtilecektir.

Gecelemenin nöbet mahallinde yapıldığı günler ile hafta sonları ve resmi tatil günlerinde nöbet tutan personelin izin hakları korunacaktır.

Haberleşme Hizmetleri:

Yangın mevsimi boyunca haberleşme merkezleri sürekli olarak faal bulundurulacak, **ALO 177 nolu** telefonların hizmette olması sağlanacaktır. Bu telefonlar başka amaçlar için kullanılmayacaktır.

Gözetleme Hizmetleri:

Yangın mevsimine girilmeden evvel, yangın gözetleme kulelerinin her türlü bakımları ikmal edilecek, yangın sezonu ile birlikte kuleler faaliyete geçirilecek, gözetleme hizmetlerinin düzenli yürümesi; işletme şefleri, işletme müdürleri ve diğer ilgililer tarafından sürekli olarak sağlanıp, takip edilecek, gerekli tedbirler zamanında alınacaktır.

Kulelerin fiziki yeterlilikleri ve yıldırımdan korunmaları sağlanacak, çalışanların diğer ihtiyaçlarının karşılanmasına da özen gösterilecektir.

Gözetleme elemanlarının seçiminde yöreyi tanıma, olayı anlatma ve raporlama konusunda yeterli tecrübeye sahip olmaları gibi özellikler göz önünde tutulacaktır.

Ulaşım Hizmetleri:

Orman yolları ile yangın emniyet yollarının bakım ve onarımları yangın tehlike döneminden önce tamamlanacak ve ulaşıma açık bulundurulacaktır. Bu konuda idaremizin iş makinalarının yetmediği durumlarda diğer kamu kurum ve kuruluşların imkanlarından ve piyasadaki araçlardan da yararlanılacaktır.

Yönlendirme kolaylığı sağlamak için şebeke planlarındaki yol kod numaraları arazide yolların başlangıç ve sonlarına, görülebilecek şekilde yazılacaktır.

Müdahale Ekipleri:

Yangın söndürme ekipleri; Yangın Eylem Planlarında belirtildiği gibi zamanında göreve hazır olacak şekilde oluşturulacak, ekiplerin görev merkezleri, gerek son yıllarda, gerek bulunulan yıl içinde kaydedilen yangınların çıkış yerleri dikkate alınarak, devamlı surette değerlendirilecek, lüzumu halinde gerekli kaydırmalar zamanında yapılacaktır.

Ekip personelinin seçiminde **işe yararlılık kriteri** esas alınacak, ekiplerin eğitimleri yangın mevsiminin başında tazelenecek, daha evvel eğitim sertifikası almamış personele de, düzenlenecek eğitimler sonunda **"Sertifikaları"** verilecektir.

Ekiplere her gün sabah eğitimleri yaptırılarak ekip personelinin devamlı olarak bilgili ve zinde tutulmaları sağlanacaktır.

Ekiplerde bulunması gereken alet ve donanımın tam ve sağlam olmasına önem verilecektir. Personelin teşkilatımızı temsilinde zafiyet olmayacaktır.

Araçlar:

Bütün ekiplerde arazili ulaşım aracı bulundurulması esastır. İdare araçları yetmediği takdirde Yangın Eylem planında öngörülen miktar kadarı yangın mevsimi başında veya kademeli olarak doğrudan kiralanacak, planda belirtilen kiralık araçların yetersiz kaldığı durumlarda merkezden izin alınarak ilave araç da kiralanabilecektir.

İş Makinaları , Arazözler:

Yangın söndürme hizmetleri için ayrılan iş makinaları devamlı olarak bakımlı ve faal bulundurulacak, bu makinalar yangın sezonunda, yangın önleme ve mücadele hizmetleri dışında çalıştırılmayacaktır.

Arazöz operatörlerinin eğitimleri tazelenecektir.

Bütün araçlar, iş makinaları ve arazözler, haberleşme ve yönlendirme kolaylığı sağlamak üzere havadan da görülecek şekilde kodlandırılacaktır.

Arazözlerde, iş makinelerinde ve ekip araçlarında telsiz, temin edilebildiği kadarı ile GPS bulundurulacak, telsizlerin haberleşme kanalları ve kod numalarına ait listeler araçlarda bulunacaktır.

Hava Araçları :

Önemleri her geçen gün daha da artan hava araçlarının zamanında, etkin ve verimli şekilde kullanılmaları sağlanacaktır.

El Aletleri :

Yangın ekiplerince kullanılmakta olan el aletlerinin yeterli sayıda, ergonomik nitelikte olmasına özen gösterilecek, bu aletlerden yeteri kadarı yangına hassas olan köyler ile, yangına katılımı planlanan Askeri Birliklere de verilecek, ihtiyaç duyulduğunda aletelrin temin yerleri planlanacaktır.

Büyük yangınlarda kullanılmak üzere yeteri kadar el aleti ve güvenlik malzemesi, her an kullanıma hazır olarak yedek malzeme ambarlarında depolanacak, yerleri ve miktarları planlarda gösterilecektir.

Eğitim Tanıtım Çalışmaları :

Yangın Eylem Planlarında aydınlatılması ön görülen hedef kitleye yönelik olarak her türlü bilinçlendirme etkinliklerinde bulunacak, bu konuda yerel veya genel düzeyde yayın yapan her türlü iletişim imkanlarından yararlanılacaktır.

Ormancılık hizmetlerinde çalışan bütün işçiler, ormanda ateş yakmama konusunda işe başlamadan önce eğitilecek ve uyarılacaktır.

Orman yangınları ile mücadele çalışmalarına katılacak askeri birliklerin ihtiyaç duyacağı teknik eğitimler, teşkilat birimlerimizin uzman personeli tarafından, yangın mevsimi başlamamdan önce gerçekleştirilecektir.

Alarm Tedbirleri :

Orman Yangınları bakımından önemli olan meteorolojik göstergeler sürekli olarak takip edilecek ve aylık bilgileri kapsayacak şekilde hazırlanıp "Yangın Harekat Merkezlerine" asılan çizelgelere her gün **sabah, öğle ve akşam** itibariyle kaydedilecek, tehlikeli gelişmelerin görüldüğü veya beklendiği durumlarda gerekli uyarılar, her düzeydeki ilgililere zamanında yapılacaktır.

Rüzgarın yöresel olarak tehlikeli yönden estiği veya şiddetlendiği dönemlerle, nispi **nemin% 30** dan aşağıya indiği zamanlarda, ekipler **alarma** geçecek, yangın dışında her türlü faaliyet en aza indirilecektir.

Diğer yandan nisbi hava **neminin %20 den aşağıya** indiği veya ineceğinin anlaşıldığı günlerde; ormanlardaki insan hareketlerinin azaltılması ve yangına karşı gerekli önlemlerin yangın çıkmadan önce alınması için Valiliklere önerilerde bulunulacak, alınan kararlar uygulanacaktır.

1.2 Orman Yangınları Sırasında Alınacak Önlemler

İntikal :

Yangın haberini alan ilgili Orman İşletme Şefi her işten öncelikli olarak ve gerekli ekiplerle birlikte yangına gidecektir. Olayın gerektirmesi durumunda Orman İşletme Şefini; işletme ve bölge dahilindeki diğer ilgililer izleyerek en kısa süre içerisinde yangınlara intikal edilecektir.

Müdahale:

Yangınlara müdahale çalışmaları; yangının halihazır büyüklüğü ve davranışı ile gelecekteki muhtemel durumunu dikkate alan, **geniş kapsamlı teknik değerlendirmeler** ve **emniyet kuralları** çerçevesinde yürütülecektir.

Sevk ve İdare:

Yangın söndürme operasyonlarının yönetimi " Orman Yangınlarının Önlenmesi ve Söndürülmesinde Görevlilerin Görecekleri İşler Hakkındaki Yönetmelik" hükümleri çerçevesinde **Orman Teşkilatı** mensuplarınca sağlanacaktır.

Bölge Müdürleri; yangın söndürme çalışmalarının uzman kişilerce yönetilmesine özel önem vereceklerdir.

Büyüyen yangınlarda yangın söndürme çalışmaları; mutlaka geniş katılımla hazırlanacak **Stratejik Eylem Planları** çerçevesinde yürütülecektir.

Bu planlarda operasyonel uygulamalar yanında, güvenlik ve acil sağlık tedbirleri de mutlaka gözetilecektir.

Destek :

Yangın esnasında Bakanlığımız Taşra Teşkilatının bütün teknik elemanları ile her türlü araç ve gereçleri, bu faaliyetlerle sınırlı olmak üzere ilgili "Yangın Amirinin" emrine girecektir.

Milli park alanlarındaki yangınların yönetimi yörenin Orman İşletme Müdürlerinde olacak, ilgili Müdür, Başmühendis ve Mühendisler de Komuta Heyetinde mutlaka görev alacaklar, kararlara katılacaklardır.

Bilgi Akışı:

Yangınların çıkış haberleri, örneği evvelce gönderilmiş olan "Acil Yangın Haber Formları" ile zaman geçirilmeden "Yangın Harekat Merkezlerine" bildirilecek, yangın mahalline ulaşan yangın **amirleri,** olayın gelişimi hakkında gerekli gördüklerinde her zaman, buna karşılık **her saat başında** talep beklenmeksizin üst birimlere **bilgi aktarımında** bulunacaklardır.

Kaynak :

Yangın söndürmeye katılan tüm personelin yiyecek, giyecek v.s. ihtiyaçları ile yangında görevli araç ve makineler için gerekli malzeme, ilgili Orman İşletme Müdürlüğünce, ilgili hesaptan verilen ödeneklerle karşılanacak, bu konuda israfa kaçılmayacak ancak zafiyet yaratıcı kısıntıya da gidilmeyecektir.

1.3-Yangın Sonrası Yapılacak İş ve İşlemler :

Gözetim :

Kontrol altına alınan yangınlar tamamen sönünceye kadar gözetim altında bulundurulacak, **yangının yeniden parlamasına** fırsat verilmeyecektir. Çevreden gelen ekipler kontrolünden emin olunmadan iade edilmeyecektir.

Yangın faillerinin araştırılması yapılacak, faillerin bulunmasında mahalli kolluk kuvvetleri ile iş birliği sağlanacak ve tespit edilenler hakkında gerekli adli işlemler ivedilikle yürütülecektir. Suç delillerinin kaybolmaması için gerekli önlemler zamanında alınacak, gerektiğinde bulgular kaybolmadan mahkemeler kanalı ile **delil tespiti** yaptırılacaktır.

Bilgilendirme-Raporlama :

Söndürülen Yangınlar sonucunda düzenlenmesi gereken formlar, raporlar hazırlanacak ve ilgili yerlere zamanında bildirilecektir. Raporlarda gerçekçi olunacaktır.

Saha Güvenliği :

Yangına maruz kalan alanlar kesinlikle başka amaçla kullandırılmayacak, bu nedenle de sürekli olarak gözetim ve denetim altında bulundurulacaktır.

Teknik Hazırlık-Yeniden Ormanlaştırma:

Yanan alanlardan orman yetiştirilmesine elverişli olanlar, uygun teknik yöntemler kullanılmak suretiyle mümkünse ertesi vejetasyon mevsiminden önce olmak üzere, mutlaka yeniden ormanlaştırılacaktır.

Bu konuda gerekli uygulamalar, ilgili kuruluşların koordinasyonu ile zamanında yapılacaktır.

2- BAKANLIĞIMIZ DIŞINDAKİ KURULUŞLARLA YAPILACAK İŞBİRLİĞİ VE YARDIMLAŞMA ÇALIŞMALARI:

Orman Yangınları ile Mücadele Komisyon Çalışmaları:

Orman yangınlarının önlenmesi ve mücadelesine ilişkin faaliyetlerde Bakanlığımız dışındaki kuruluşların imkanlarından yararlanma ve yardımlaşma konusunda 6831 Sayılı Orman Kanunu'nun 69 uncu maddesine göre düzenlenen ve Bakanlar Kurulu'nun 10.09.1976 gün ve 7/12520 sayılı Kararı ile yürürlüğe konan **Orman Yangınlarının Önlenmesi ve Söndürülmesinde Görevlilerin Görecekleri İşler Hakkında Yönetmelik** esasları uygulanacaktır.

Anılan Yönetmelik çerçevesinde; İl ve İlçe **Orman Yangınları ile Mücadele Komisyonlarının** Mart ayı içerisinde toplanmaları, yörede alınması gereken tüm tedbirlerin belirlenip karara geçirilmesi, alınan kararların ilgili kurum, kuruluş ve köylere kadar ulaştırılması sağlanacaktır.

İl Komisyon Kararlarının bir örneği Merkeze gönderilecektir.

Alınacak kararlarda özellikle; anız yakılmaması, çiftçi ve çobanların eğitilmesi, çobanlara sorumluluk alanı belirlenmesi, yangın çıkarma ihtimali bulunan özürlü kişilerin yangın mevsiminde kontrol altında bulundurulması, kritik yerlerde ormana bitişik hububat tarlalarında hasadı müteakip yanıcı maddeden arındırılmış 5-10 metre genişliğinde bant oluşturulması, orman içinden geçen karayolu banketlerinin, enerji nakil hatlarının, demiryolu güzergahlarının, ormana bitişik fabrika ve tesis çevrelerinin ilgili kuruluşlarca yanıcı maddelerden temizlenmesi, şiddetli rüzgar nedeniyle enerji nakil hatlarının kopması ihtimali doğduğunda, elektriklerin kesilmesi gibi hususlara ilişkin hükümler konulacak, alınan kararların gerçekleştirilmesi takip edilecektir.

İl ve İlçe Orman Yangınları ile Mücadele Komisyonlarının; ilgili yönetmelikte yazılı olan üyelerine ek olarak lüzum görülen diğer kurum yetkililerinin de katılımları ile toplanmaları, olayların gerisinde kalınmadan gerekli kararların alınması sağlanacaktır.

Yangın Mükellefleri:

Yasanın 69 uncu maddesi kapsamında her yıl güncelleştirilmesi gereken yangın Mükellef Listeleri, Bölge ve İşletme Müdürlüklerince hazırlanacak ve eylem planlarının ekinde bulundurulacaktır. Köy ve kasabalarda asılı tutulacak olan listelerin bir kopyası da ilgili jandarma birimlerine verilecektir.

Mükelleflerin görev alacağı ormanlar önceden planlanacak ve bu konuda Valiliklerden onay alınacaktır.

Denetim ve Devriye:

Yaylak ve kışlaklara yapılacak göçler esnasında emniyeti sağlanmak için gerektiğinde diğer kuruluşlardan da yardım talep edilecektir.

İlgili kuruluşlarla işbirliği içinde olmak üzere, caydırıcı Devriye Hizmetleri yangın mevsiminde yoğunlaştırılacaktır.

Devriye hizmetleri için, jandarma ve sivil istihbarat birimleri gerekli araçlarla desteklenecektir.

Ormanlara Giriş Yasağı:

Yangın çıkma ihtimali yüksek olan yörelerde, tehlikeli dönemlere mahsus olmak üzere **ormanlara giriş yasağı** konulması için 6831 sayılı Yasanın 74 üncü Maddesi kapsamında Valiliklere önerilerde bulunulacaktır.

Askeri Birliklerin Planlanması:

Yangına katılması öngörülen Askeri Birliklerin planlaması yapılacak, söz konusu birliklerin orman yangınları konusundaki eğitimleri; kapsamlı ve uygulamalı olarak hazırlanacak eğitim programları çerçevesinde gerçekleştirilecek ve bu birliklerin yangınlara etkin müdahale edebilme yetenekleri yangın mevsimi başlamadan önce en üst düzeye çıkarılacaktır.

Sivil Savuma ve Gönüllü Kuruluş Ekipleri:

İçişleri Bakanlığı ile imzalanan İşbirliği Protokolü çerçevesinde Valiliklerimizin sağlayacakları kaynaklarla oluşturulan ekiplerin eğitimleri de arzulanan düzeye getirilecektir. Yörede bulunan Sivil Savunma Ekipleri ve yangın söndürme çalışmalarına katkıda bulunmak isteyen diğer sivil toplum örgütlerine gerektiğinde yararlanmak amacıyla eğitim ve malzeme yardımı sağlanacaktır.

Orman İçindeki Tesislerin Bakımı:

Ormanlık sahalarda izinle kurulmuş tesis ve yapıların orman yangınlarına sebep olmamaları için alınması gereken tedbirler gözden geçirilecek, denetimleri yapılarak, görülen noksanlıklar izin sahibi kurum ve kuruluşların yetkililerine bildirilecektir.

Son yıllarda önemli yangın amilleri arasında yer alan enerji nakil hatlarının teknik bakımlarının zamanında yapılması, güzergâhlarının temizlenmesi konusunda yükümlü kuruluşlarla iş birliği imkanları araştırılacaktır.

Mevsim Dışı Yangın Tedbirleri:

İklim değişikliklerine paralel olarak yangın mevsimi dışında, özellikle Ülkemizin Kuzey Bölgelerinde, Mart, Nisan, Mayıs aylarında görülen yangınlara karşı Milli Gücümüzün bütün unsurlarının katılımı planlanacak, planda yer alan hususların uygulanabilirliği devamlı surette güncelleştirilecektir.

Yürürlük:

Bu genelge esasları, yapılacak değişiklikler dışında sürekli olarak yürürlükte kalacaktır.

Gereğini önemle rica ederim.

Osman PEPE
Orman Bakanı